

Bazar iqtisadiyyatına keçid ağır və çətin mərhələ idi

Ötən əsrin sonlarında müstəqilliyini bərpa edən ölkəmiz ilk illərdə böyük çətinliklərlə üzləşmişdi. Respublikada hökm sürən kaos, hakimiyyətsizlik həm siyasi, həm də iqtisadi sahədə vəziyyəti çətinləşdirmiş, cəmiyyətin həyatında böyük problemlər yaratmışdı. Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra bü-tün sahələr üzrə, o cümlədən iqtisadiyyatın inkişafı istiqamətində mühüm işlərə başlandı, dövrün, zamanın tələbi olan bazar iqtisadiyyatına keçidin təmin olunması bu sahədə əhəmiyyətli dəyişikliklərə səbəb oldu. Prezident Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan köklü dəyişikliklər nəticəsində bazar iqtisadiyyatının prinsipləri əsasında qurulan ölkə iqtisadiyyatı yeni mərhələyə qədəm qoydu.

Ulu öndər Heydər Əliyev 2002-ci il may ayının 14-də ölkəmizdə fəaliyyət göstərən xarici sahibkarlarla görüşüb

Dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi prosesi iqtisadi islahatların həyata keçirilməsinə zərurət yaratdı və özəl sektorun inkişafını təmin etmək əsas məsələyə çevrildi. Bunun üçün, ilk növbədə, xarici investorları ölkəyə cəlb etmək, investisiya axını yaratmaq, inkişaf etmiş ölkələrin bazar iqtisadiyyatına keçid təcrübəsindən yararlanmaq tələb olunurdu. Müstəqilliyini yenidən bərpa etmiş, iqtisadi cəhətdən zəif bir respublikada buna nail olmaq isə o qədər də asan məsələ deyildi. Bir tərəfdən hökm sürən özbaşınalıq, dövlət strukturlarında idarəçiliyin olmaması, digər bir tərəfdən torpaqlarımızın 20 faizdən çox hissəsinin Ermənistan tərəfindən işğal olunması ölkəmizə nəinki investisiya yatırmaq, hətta onunla əməkdaşlıq belə böyük risk hesab olunurdu.

Ölkəyə xarici sərmayədarları cəlb etmək, bu sahənin inkişafına nail olmaq məqsədilə ulu öndər tərəfindən mühüm qərarlar verildi, qanunlar qəbul edildi. Bununla yanaşı, dahi lider Heydər Əliyevin dünya miqyasında böyük nüfuza sahib olması, uzaqgörən, düşünülmüş siyasət yürütməsi qısa müddət ərzində bazar iqtisadiyyatının aparıcı qüvvəsi olan özəl, o cümlədən xarici şirkətlərin fəaliyyətə başlamasına, bununla da ölkəmizə xarici sərmayə axınına imkan yaratdı. 1994-cü ilin may ayında xarici ölkə şirkətləri ilə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq", "Günəşli" yataqlarının dərin sularında yerləşən hissəsinə aid sazişin bağlanması üçün danışıqlara başlandı və uğurla yekunlaşdı. Beləliklə, Azərbaycan keçmiş Sovet məkanında Qərb şirkətləri ilə iri neft müqaviləsi imzalayan ilk dövlət oldu.

Azərbaycanın gələcəyi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən "Əsrin müqaviləsi" həm karbohidrogen ehtiyatlarının həcminə, həm də qoyulan sərmayələrin məbləğinə görə dünyada bağlanan ən böyük sazişlərdən biri idi. 1994-cü ildən başlayaraq, neft-qaz yataqlarının səmərəli şəkildə işlənilməsində böyük uğurlar əldə edildi və 1997-ci ildə "Çıraq" yatağından ilk neft hasil olundu. Bakı-Novorossiysk, Bakı-Supsa neft kəmərləri istismara verildi ki, bu da Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına çıxarılmasında əhəmiyyətli rol oynadı. 1999-cu ilin aprel ayında Bakı-Tbilisi-Supsa boru kəmərinin istismara verilməsindən 7 ay sonra isə ATƏT-in İstanbul Sammitində ABŞ, Türkiyə, Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan və Türkmənistan prezidentləri tərəfindən Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft boru kəmərinin çəkilməsi haqqında dövlətlərarası müqavilə imzalandı. 2002-ci il sentyabrın 18-də Bakıda, Səngəçal terminalında Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan prezidentlərinin iştirakilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təməli qoyuldu və tikintisinə başlandı. Bütün bunlar ölkəmizin neft sektorunda böyük layihələrin reallaşdırılmasına şərait yaratdı. Həmin illərdə neft sahəsində müqavilələrin imzalanmasında 400 xarici şirkət iştirak edirdi və bununla da, Azərbaycanda Heydər Əliyevin neft strategiyasının həyata keçirilməsinə başlanıldı.

Azərbaycanın inkişafını bazar iqtisadiyyatında görə və buna görə də özəl sektorun inkişafına nail olmaq və xarici sərmayədarları, iş adamlarını ölkəmizə cəlb etmək üçün ciddi səy göstərən ulu öndər bu sahədə yeni, daha mütərəqqi qanunların qəbul edilməsini, ölkə qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsini və bu istiqamətdə davamlı olaraq islahatların həyata keçirilməsini vacib sayırdı. Bu tədbirlərdən biri də Prezident Heydər Əliyev 2002-ci il may ayının 14-də Azərbaycanda fəaliyyət göstərən xarici sahibkarlarla görüşü olmuşdür. Dövlət başçısının bu görüşü ölkə iqtisadiyyatında önəmli payı olan özəl sahənin inkişafının necə təmin olunduğu barədə məlumat və eyni zamanda təkliflər almaq və buna uyğun qərarlar qəbul etmək, ümumiyyətlə onların fəaliyyətləri ilə yaxından tanış olmaq məqsədi daşıyırdı. Görüşdə Heydər Əliyev sahibkarların işlərinə mane olan, əsassız şəkildə yaradılan əngəllərlə maraqlanmış, mövcud problemləri dinləmişdir. Xarici sahibkarların ölkəmizdə fəaliyyət göstərmələrini yüksək qiymətləndirən ulu öndər Azərbaycanın bazar iqtisadiyyatına keçid prosesində inkişaf etmiş

ölkələrin təcrübəsinə böyük ehtiyacı olduğunu diqqətə çatdırmış, bunun əhəmiyyətini vurğulamış, həmçinin bu sahədə mövcud olan nöqsanları aradan qaldırmaq, biznes mühitini şəffaflaşdırmaq, bürokratik əngəllər və korrupsiya ilə ciddi mübarizə aparmaq üçün zəruri

tədbirlərin həyata keçiriləcəyini bildirmişdir. Biznes sahəsini iqtisadiyyatın aparıcı qüvvəsi hesab edən ulu öndər Azərbaycan fəaliyyət göstərən hər bir iş adamına bundan sonra da dövlət tərəfindən diqqət və qayğı göstəriləcəyini bildirmişdir.

Prezident Azərbaycan iqtisadiyyatının problemlərinin həlli istiqamətində xarici iş adamları ilə geniş müzakirələr aparmışdır: "Biz istəyirik ki, xarici sərmayə vasitəsilə, xarici şirkətlər vasitəsilə Azərbaycanda yerli sahibkarlığı, yerli biznesi inkişaf etdirək. Ancaq indi qeyri-neft sektoru haqqında danışanda, xarici sərmayənin cəlb olunması və yerli sərmayədən istifadə olunması vasitəsilə onun inkişafını təmin etmək haqqında danışanda birinci növbədə istehsal sahəsini nəzərdə tuturuq. Açıq demək lazımdır ki, bizdə neft sektorundan kənarında biznesin istehsal sahəsi çox azdır. Xaricdən gələn şirkətlər bu sahəyə az sərmayə qoyublar, az fəaliyyət göstəriblər, bu sahəyə o qədər də böyük maraq göstərməyiblər. Həm də bizim yerli iş adamları daha çox ticarətlə, indi inşaatla, iaşə, xidmət və başqa sahələrlə məşğuldurlar. Ancaq istehsal müəssisələri yaratmaq, yerli istehsalı inkişaf etdirmək və bunun nəticəsində yeni iş yerləri açmaq indi bizim bazar iqtisadiyyatında, özəl sektorda əsas vəzifələrimizdir".

Müstəqil Azərbaycanın banisi, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev ölkəmizin müstəqilliyinin bərpasının ilk illərində hakimiyyətə qayıdıışı ilə bütün sahələrdə olduğu kimi, iqtisadiyyat sahəsində də dağıdıcı proseslərin qarşısı alınmış və bu sahənin intensiv inkişafı üçün böyük işlər görülmüşdür. Ulu öndər iqtisadiyyatı demək olar ki, çökmüş bir respublikaya xarici sərmayənin cəlb olunmasını, iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən istifadə və ticarətin liberallaşdırılmasını əsas vəzifə olaraq qarşıya qoymuş və buna müvəffəq olmuşdur. 3 il öncə heç bir ölkədən maddi dəstək almadan XXI əsrin müharibəsini aparan, dövrün ən son texnologiyaları, müasir silahları ilə silahlanmış, dünyanın ən güclü ordulara sırasızında Azərbaycanın 30 illik işğala cəmi 44 gündə son qoyması, öz ərazi bütövlüyünü, suverenliyini təmin etməsi, bu gün Cənubi Qafqazın lider dövlətinə çevrilməsi məhz ulu öndər Heydər Əliyevin ölkə iqtisadiyyatının dirçəldilməsi, respublikanın təbii potensialından düzgün istifadəsi istiqamətində müəyyən etdiyi strategiyanın uğurlu nəticəsidir. Ulu öndər Heydər Əliyev yolunun qətiyyətlə, prinsiplərlə davam etdirilməsi ölkəmizin nüfuzunu gündən-günə artırır. Bu gün dünyanın bir çox ölkələrinin Azərbaycanla bütün sahələr üzrə əlaqələr qurmaq, onu şaxələndirmək istəyi bunun ən bariz nümunəsidir.

Mehpar ƏLİYEVƏ,
"Respublika".